

Biliminsanı ve mücadeleci bir devrimci olarak Alpaslan Işıklı

Yıldırım Koç

İşçi Partisi İşçi-Sendika Bürosu Başkanı

Biliminsanı, devrimci ve mücadeleci

Prof.Dr.Alpaslan Işıklı Hoca'yı 13 Temmuz 2013 günü erken yaşta ve beklenmedik bir biçimde kaybettik.

Prof.Dr.Alpaslan Işıklı, çok iyi bir insan, çok başarılı bir biliminsanı ve kararlı bir devrimci olarak, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya amacını, Türkiye'de Kemalist Devrimin kazanımlarının korunup geliştirilmesi doğrultusunda gerçekleştirmeye çalışan yiğit bir aydınımızdı.

Mütevazıydı, hoşgörülüydü, nazikti, zarifti, insanları kırmamaya ve incitmemeye büyük özen gösterirdi. Gülyüzlü ve umut doluydu. Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde gerçekleştirilen devrimle oluşan Türk milletinin özgürlük ve bağımsızlık tutkusuna inancını hiç yitirmedi.

Büyük bir birikime ve bu birikimini anlaşılır bir dille yazılı ve sözlü olarak insanlara aktarma yeteneğine sahip bir biliminsanıydı. Çalışma yaşamına, Türkiye'nin milli demokratik devriminin kazanımlarının korunup geliştirilmesine katkıları bugün olduğu gibi gelecekte de başvuru kaynağı olacaktır.

Mücadele insanıydı. Emperyalizme ve her türlü gericiğe ve bölücülüğe karşı kararlı mücadelesinden hiç taviz vermedi. Korkutulamadı, satın alınamadı. Zenginliği para sahipliği olarak değil, Anadolu'nun gönül zenginliği geleneği olarak algıladı ve uyguladı. Çoğunluğun sindiği ve sustuğu dönemlerde dik durdu, mücadelesini örgütlü bir biçimde sürdürdü. Birilerini memnun etmek için değil, inandığı davaya ve amacı katkıda bulunmak için yazdı.

Bilimsel tarafsızlığın seçkin örneği

Alpaslan Işıklı Hoca'nın öncelikle çalıştığı alan, eski adıyla "sosyal politika," günümüzde yaygın olarak kullanılan adıyla da "çalışma ekonomisi" idi. Öncelikle bu alanda dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri yakından izleyen, büyük bir sentez gücüyle ve emekten ve bağımsızlıktan yana bir anlayışla ürünler veren bir kişi oldu.

Sosyal politika veya çalışma ekonomisi, bilimsellikle tarafsızlığın bütünleştirilmesinin en zor olduğu alanlardan biridir.

Sosyal politikanın konusu, sınıflar arasındaki ilişki ve mücadelelerdir. Bu alan, "tarafsız" bir biçimde ele alınamaz. "Tarafsızlık" iddiasında olanların çok büyük bölümü gerçekte tarafını tuttukları sermayedar sınıfın veya emperyalizmin çıkarlarını gizli bir biçimde savunmaktadır. Ekonomik ve siyasal çıkarları temelden çelişen toplumsal sınıflar arasındaki ilişkilerin taraf tutularak bilimsel bir biçimde ele alınabilmesi son derece zordur.

Alpaslan Işıklı Hoca, bu zor görevi başardı. Bu başarıda, Cahit Talas Hoca'nın payı da vardır. Ancak Cahit Talas Hoca'nın katkılarının ötesinde bu alana damgasını vuran kişi, Alpaslan Işıklı'dır.

Sosyal politika alanında, 1960'lı yıllardan itibaren, birçok öğretim üyesinin açık yada gizli sermaye yanlısı değerlendirmelerine karşı en kapsamlı ve bilimsel yanıtı veren kişi Alpaslan Işıklı oldu. Başka araştırmacı ve örgütler de bu alandaki sermaye politikalarına karşı çıkıyorlardı. Ancak tezlerini, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri çok yakından izleyerek bilimsel biçimde geliştiren kişilerin başında Alpaslan Işıklı Hoca geliyordu.

Devrimci sendikacılığın gelişmesinde Alpaslan Işıklı

Alpaslan Işıklı Hoca'nın doçentlik tezi olan **Sendikacılık ve Siyaset** kitabı günümüzde de bu alanda çalışan kişilerin temel başvuru kaynakları arasındadır.

Alpaslan Işıklı Hoca, üzerinde çalıştığı ve anlattığı konuyu üniversiteyle sınırlamadı.

Türkiye İşçi Partisi'nin 1961 yılında kurulmasından kısa bir süre sonra bu örgüte üye oldu ve bilim kurulunda görev aldı.

1963 yılında 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu çıktığında, toplu sözleşmenin nasıl yapılacağı konusunda sendikaların başvurduğu ilk kişilerden biri, daha henüz 23 yaşındaki Alpaslan Işıklı idi.

DİSK, kuruluşundan kısa bir süre sonra gündemde olan İş Kanunu ile ilgili olarak 1967 yılında Ankara'da bir miting düzenlediğinde, konuşmacılar arasında henüz 27 yaşındaki Alpaslan Işıklı da vardı.

1970 yılında DİSK'in faaliyetlerine büyük darbe indirecek yasa değişikliği gündeme geldiğinde, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri, Alpaslan Işıklı'nın hazırladığı bildiriye imzalayıp kamuoyuna açıkladılar.

12 Mart darbesi sonrasında TİP yöneticileri tutuklandığında, TİP Genel Merkezi'ni açık tutanların başında Alpaslan Işıklı ve Yalçın Küçük geliyordu.

15-16 Haziran 1970 olaylarına neden olan 1317 sayılı Kanunun iptali için TİP'in Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuruyu hazırlayanlar arasında da Alpaslan Işıklı vardı. 1972 yılında Anayasa Mahkemesi'nde TİP adına sözlü savunmayı ise tek başına Alpaslan Işıklı yaptı. Henüz

32 yaşındayken irticalen yaptığı bu konuşma Anayasa Mahkemesi tutanaklarında 20 sayfa olarak yer aldı ve gerçekten tarihsel önemde bir belgedir. Bu sözlü savunmanın da etkisiyle 1317 sayılı Kanunun en önemli maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.

12 Eylül sınavında Alpaslan Işıklı

12 Eylülcülerin hedeflerinin başında DİSK geliyordu. Alpaslan Işıklı Hoca, DİSK'in tutuklu genel başkanı Abdullah Baştürk'ün savunmasına katkıda bulundu; DİSK davasının uluslararası alanda duyulmasına çaba gösterdi.

Bülent Ecevit, muhalif bir yayın organı olarak **Arayış** dergisini çıkarmaya karar verdiğinde, ilk kapısını çaldığı kişilerden biri Alpaslan Işıklı oldu. Alpaslan Işıklı Hoca, birçok aydının sindiği ve sesini çıkarmadığı koşullarda **Arayış** dergisinde, **Mülkiyeliler Birliği** dergisinde ve diğer ilerici yayın organlarında yazılar yayımladı.

1982 yılında Anayasa taslağı ortaya çıkınca, 12 Eylül darbecileri eleştirileri önlemek amacıyla çok yoğun bir baskı uyguladılar. Bu koşullarda Muzaffer Saraç'ın genel başkanlığındaki Yol-İş Sendikası tarafından Ankara'da düzenlenen eleştiri toplantısında konuşmacı olarak Alpaslan Işıklı, Uğur Mumcu, Cahit Talas, Halil Tunç, Fazıl Sağlam ve Atilla Sav vardı.

Kamu emekçilerinin sendika kurma hakkı ve Alpaslan Işıklı

Alpaslan Işıklı Hoca'nın sosyal politika alanındaki çok önemli katkılarından biri de, kamu çalışanlarının sendikalaşması alanındadır.

Türkiye'de memurlar 1961 Anayasasının 46. maddesinin tanıdığı sendikalaşma hakkını, 1965 yılında kabul edilen 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanununun kabulüyle kullanabilmeye başladı. Bu hak 1971 yılına kadar kullanılabilir. 12 Mart 1971 darbesinin ardından Anayasada yapılan değişikliklerle, memurların sendikalaşma hakkı kaldırıldı ve memurların sendika kurmaları ve kurulu sendikalara üye olmaları yasaklandı.

1971-1980 döneminde memur sendikaları yoktu; memurlar derneklerde örgütlenmişlerdi.

1982 Anayasasının Danışma Meclisi'nde kabul edilen biçiminde, memurların sendikalaşmasını yasaklayan bir düzenleme yer alıyordu. Bu taslak metinde Milli Güvenlik Konseyi tarafından bazı değişiklikler yapıldı ve 1982 Anayasası ortaya çıktı.

1982 Anayasasında memurların sendikalaşmasını yasaklayan bir düzenlemenin bulunmadığını, diğer mevzuatta da bu konuda bir kısıtlama veya yasaklama yer almadığını, Türkiye'nin onaylamış bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmelerinin memurlara sendikalaşma hakkını tanıdığını gündeme getirerek, memurların sendikalaşabileceğini ve sendikalaşması gerektiğini ilk ortaya atan kişi, Alpaslan Işıklı'dır.

Alpaslan Işıklı Hoca'nın 1985 yılı sonunda bu konuyu tartışmaya açmasının ardından emekli öğretmenler tarafından **abece** dergisi yayımlandı ve Eğitim-Der kuruldu. Bu dönemde yayımlanan diğer ilerici dergi ve gazeteler de bu sürece katkıda bulundu. Alpaslan Işıklı Hoca 1985-1990 döneminde yüzlerce toplantıya katılarak, memurların sendikalaşma hakkının olduğunu, bıkmadan, usanmadan anlattı. 28 Mayıs 1990 tarihinde Eğitim-İş Sendikası kurulduğunda bu örgütün en büyük destekçisi, Alpaslan Işıklı idi.

Alpaslan Işıklı Hoca'nın kişiliğinin ilginç yanlarından biri, ilkelerini son derece katı bir biçimde savunurken, çok yumuşak bir üslup kullanması, insanları kırmamaya özen göstermesi, farklı görüşleri samimi bir biçimde dinlemesi, taviz vermediği görüşlerini anlaşılır bir dille ve samimi bir biçimde sunabilmesiydi. Bu nedenle, kendisinden çok farklı düşünen kişilerin de saygısını ve sevgisini kazanmıştı. 1993 yılında Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nda Türk-İş, DİSK ve Hak-İş'in biraraya gelebilmesinde, o dönemde Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanı olan Alpaslan Işıklı'nın düzenlediği bir toplantının belirleyici önemi vardır.

İşçilerin ve kamu emekçilerinin hocası

Alpaslan Hoca, bu saygın kişiliğiyle, yüzlerce işçi/kamu çalışanı eğitimine katıldı. Bu eğitimlerde binlerce işçinin ve kamu çalışanının bilinçlenmesine ve bilgilenmesine önemli katkılarda bulundu. Gerçek hayatla bu çok yakın ilişkiler, Alpaslan Işıklı Hoca'nın sosyal politika alanına hakimiyetini daha da artırdı.

Alpaslan Işıklı Hoca, sosyal politika alanında yazdığı kitaplar ve makalelerle de, hem Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki öğrencilerini, hem de ülkenin dört bir tarafında bu konuda çalışan kişileri eğitti.

Alpaslan Hoca'nın birçok kitapçığı sendikalar tarafından basılarak üyelerine dağıtıldı.

Alpaslan Işıklı Hoca, Kemalist Devrimin, Türkiye'nin milli demokratik devriminin kazanımlarını daha da geliştirerek emek temelli bir zeminde korumaya çalıştı. Tüm yaşamı boyunca, anti-emperyalist bir çizgi izledi, bağımsız ve demokratik bir Türkiye, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya için mücadele etti.

ABD ve AB güdümlü sendikacılığa karşı mücadelede Alpaslan Işıklı

1960'lı yıllarda Türk-İş'in ABD emperyalistleriyle ilişkilerini belgeleriyle ortaya koyan ilk bilim insanı Alpaslan Işıklı oldu. Özellikle ABD'nin Uluslararası Kalkınma Örgütü (AID) aracılığıyla ABD'ye 1-3 ay sürelerle gezmeye götürülen sendikacılar ve ABD'nin Türkiye sendikalarına parasal yardımları yoluyla sendikacılık hareketini yönlendirme çabalarını bilimsel dayanaklarıyla saptadı ve yayımladı.

1980'li yıllarda ise ABD'nin istihbarat örgütlerinin denetimindeki Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü'ne (AAFLI) karşı mücadele, Alpaslan Işıklı'nın öncülüğündeki bir grup tarafından sürdürüldü.

Emperyalist bir güç odağı olan Avrupa Birliği de Türkiye sendikacılık hareketini "proje" adı altında aktardığı parayla etkilemeye çalıştığında, karşısında Alpaslan Işıklı'yı buldu. Alpaslan Işıklı Hoca, ABD emperyalizminin olduğu kadar Avrupa Birliği emperyalizminin de Türkiye sendikacılık hareketini etkileme girişimlerine karşı çıktı; Türkiye sendikacılık hareketinin yabancı devletlerden doğrudan veya dolaylı olarak para almasının sakıncalarının tekrar tekrar gündeme getirdi. Alman devletinin finanse ettiği Alman vakıfları, Soros ve benzeri diğer kanallar da karşılarında Alpaslan Işıklı'yı buldular.

Alpaslan Işıklı'nın anti-emperyalist ve bağımsızlıkçı tavrı, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri vesilesiyle de gündeme geldi. Politikacıların ve toplumun çoğunluğunun Avrupa Birliği ile gümrük birliğini savunduğu günlerde, bu ilişkinin sakıncalarını kamuoyu gündemine taşıyan bir bildiri hazırlayan ve imzaya açan kişi Alpaslan Işıklı oldu.

Sosyalizm-Kemalizm stratejik ittifakının tarihselliği ve güncelliğinde Alpaslan Işıklı

Alpaslan Işıklı Hoca'nın 1997 yılında yayımlanan **Sosyalizm, Kemalizm ve Din** kitabı, Kemalist Devrimle sınıfsız ve sömürsüz bir dünya özleminin bütünleştirildiği çok önemli bir çalışmadır. Bu kitap, 12 Eylül darbecilerinin topluma zorla dayattığı çarpıtılmış Atatürkçülük anlayışının hakim olduğu bir dönemde, Kemalist Devrimin özünün ve içeriğinin anlaşılması açısından çok önemli bir yapıtı.

Emperyalistlerin, Türkiye'deki işbirlikçilerinin (özellikle emperyalizmin güdümündeki bölücülerin ve gericilerin), kendilerini "sol"da zannetmelerine karşın Milli Demokratik Devrim sürecini kavrayamayarak emperyalizmin çizgisine düşen kesimlerin özellikle 1990'lı yıllarda Kemalizme karşı yoğun bir saldırı sürdürdükleri koşullarda, Alpaslan Işıklı Hoca, Kemalist Devrimin veya Türkiye Milli Demokratik Devriminin kazanımlarını, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya doğrultusunda geliştirerek korumaya çalışan bir çizgi izledi.

2013 Haziran başkaldırısında milyonlarca insanın meydanları Türk Bayrağı ve Atatürk resimleriyle doldurması, Alpaslan Işıklı Hoca'nın 16 yıl önceki tespitlerini doğrulamaktadır. Bugünkü tablonun ortaya çıkmasında Alpaslan Işıklı Hoca'nın işçi ve kamu çalışanı sendikalarında, Atatürkçü Düşünce Derneği içinde, 2007 yılında Cumhuriyet mitinglerinde ve başka birçok platformda yaptığı konuşmaların ve yazılarının da büyük etkisinin bulunduğunu anımsatmak gereklidir.

Yapıtları

Türkiye'de Kemalist Devrimin veya Türkiye Milli Demokratik Devriminin emperyalizm güdümlü iki önemli düşmanı, etnik kimliği öne çıkaran bölücüler ve İslamiyeti siyasal çıkarları için çarpıtarak kullanan kesimlerdir. Alpaslan Işıklı Hoca, bölücülüğün ve irticanın iç dinamiklerin sonucu değil, emperyalistlerin güdümüyle ortaya çıktığını tekrar tekrar gündeme getirdi. **Sosyalizm, Kemalizm ve Din** kitabı bu doğrultuda önemli bir katkıdır. Ayrıca, **Said Nursi, Fethullah Gülen ve "Laik" Sempatizanları** kitabı da gerici örgütlenmelerin teşhir edilmesi açısından son derece önemli bir katkıdır.

Alpaslan Işıklı Hoca, çağdaş kapitalizmi ve emperyalizmi kavramamıza yönelik çalışmalar da yayımladı. 1983 yılında, daha 12 Eylül Darbesinin etkisi sürerken, burjuva iktisadi düşüncesinin moda eğilimlerini cepheden eleştiren bir derleme hazırladı: **Bir Başka İktisat**. 1995 yılında **Küreselleşme ve Demokratikleşme**, 2007 yılında **Yeni Orta Çağ** kitaplarını yayımladı. Bu yıllarda yayımladığı birçok başka kitapta da kapitalizmin ve emperyalizmin dinamiklerini kavratmaya çalıştı.

Alpaslan Işıklı Hoca, emekten ve bağımsızlıktan yana bir bilim insanı olması ve mücadelecilik kimliği nedeniyle bedeller ödedi; ancak bu bedelleri hiçbir zaman bir fedakarlık olarak sunmadı.

12 Eylül Darbesi sonrasında gözaltına alındı; sorgulandı.

25 Şubat 1983 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından üniversiteden çıkarıldı; 1402'lik oldu. Mücadelesini Yol-İş Sendikası'nda sürdürdü.

Üniversiteye ancak Danıştay'ın 1989 yılındaki kararından sonra dönebildi.

1990-1994 döneminde Mülkiyeliler Birliği genel başkanıydı. Mülkiyeliler Birliği, Alpaslan Işıklı'nın genel başkanlığı döneminde Türkiye'de demokrasi mücadelesinde çok önemli görevler üstlendi. Birçok örgütün sessizliğini koruduğu koşullarda, Mülkiyeliler Birliği önemli girişimlere öncülük etti. Bu çizginin hakim olmasında Alpaslan Işıklı'nın belirleyici rolü oldu.

Alpaslan Işıklı Hoca, Atatürkçü Düşünce Derneği'nde de yöneticilik yaptı ve bu dönemde ADD'nin geniş çevrelerle ilişkisinin gelişmesine katkıda bulundu.

Alpaslan Işıklı Hoca 2007 yılında Cumhuriyet mitinglerinin en coşkulu konuşmacısıydı.

Bu yıllarda **Ulusal Kanal**'da programcılık yaptı; Halkçı İktisat programında dünyada ve Türkiye'deki gelişmelerin kamuoyuna yansıtılmasını sağladı.

Prof.Dr.Alpaslan Işıklı önemli bir biliminsanıydı. Yapıtları önümüzdeki dönemlerde de sosyal politika veya çalışma ekonomisi alanıyla uğraşan kişilerin temel başvuru kaynakları olmayı sürdürecektir.

Alpaslan Işıklı Hoca, hayattan kopuk bir aydın olmaktan özellikle kaçındı. Her zaman bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde yer aldı. Birçok insanın baskılar karşısında sindiği koşullarda dik durmayı başardı. Emperyalistler, yerli işbirlikçileri ve genel olarak hakim sınıflar, Alpaslan Işıklı'yı satın alamadılar, korkutamadılar. O, gülyüzü ve sakin tavıyla, Kemalist Devrimin kazanımlarını emperyalistlere, bölücülere, mürtecilere ve cahillere karşı kararlı bir biçimde savundu ve sınıfsız ve sömürsüz bir dünya hedefinden hiç sapmadı.

Alpaslan Işıklı Hocamızı sınıfsız ve sömürsüz bir dünya kurma doğrultusundaki bağımsızlık ve demokrasi mücadelemizde yaşatacağız.

20 Temmuz 2013
Teori, Ağustos/2013